

بررسی نقش حفاظت و احیاء بافت تاریخی در راستای توسعه اجتماعی (نمونه موردی: عودلاجان)

آذین بهرام پوری^{۱*}، سجّاد جهان‌شاهی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری - دانشگاه معماری و هنر پارس، azyn.bahrapouri@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری / معماری - دانشگاه معماری و هنر پارس، jsadjad@gmail.com

چکیده

رشد سریع جمعیت و عدم تطابق محلات قدیمی با نیازهای روز، عدم تمایل به زندگی و توجه مردم به حفظ آنها را به همراه داشته است. توسعه شهری، استفاده از تمامی ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل موجود شهر برای رسیدن به شهری یکپارچه و پاسخ‌گو را پیشنهاد می‌کند، و می‌تواند بخش اعظم جذب جمعیت و سرمایه‌گذاری در بافت قدیمی تهران را از طریق بازآفرینی عملکردی و حفاظت از میراث موجود تامین کند که موجب پویایی و رفع آشفتگی اجتماعی-فرهنگی و کالبدی-بصری و جذب گردشگر و سرمایه و در نتیجه ارتقای سطح کیفی زندگی شهری و شرایط اقتصادی شهر گردد. بافت تاریخی شهرها آثار ارزشمندی هستند که فرهنگ، تاریخ، دانش معماری و شهرسازی گذشته جامعه شهری را نشان می‌دهند و در بیان روشن تر، هویت و شخصیت اجتماعی فرهنگی شهر را به نمایش می‌گذارند. حصار ناصری یا همان هسته تاریخی تهران به علت وجود پتانسیل‌های فرهنگی-اجتماعی-سیاسی-تاریخی، می‌تواند نقش مهمی در هویت بخشی به تهران معاصر داشته باشد. اما فرسودگی، ضعف مرمت و انسجام مدیریت، این منطقه را دچار چالش‌های زیادی کرده است و علی‌رغم ظرفیت‌های بالای این بافت، مدیریت شهری در اجرای طرح‌ها و پروژه‌های شهری مربوط به حفظ آثار و احیاء این بافت‌ها دست به گریبان معضلات پیچیده اجتماعی و فرهنگی برای ساکنین منطقه شده است.

این مقاله تلاش می‌کند ضمن بهره‌گیری از روش تحلیلی-توصیفی، با هدف بررسی اثر حفاظت از بافت قدیمی-تاریخی و همچنین شرایط اجتماعی موجود به واکاوی محله عودلاجان بپردازد و با ارائه راهبردهایی، ارتقاء فرهنگ سکونت و رفاه اجتماعی در این محله تاریخی و تاثیر این عامل مهم را پیگیری می‌کند. در نتیجه می‌توان گفت یکی از ارکانی که ضامن پایداری در بافت‌های تاریخی و محله‌های باارزش در شهر است، ارتقاء رفاه اجتماعی توسط توانمندسازی مردم و افزایش مشارکت آنها با نهادهای تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر خواهد بود. نتایج این بررسی نشان می‌دهد، ضعف تشریک مساعی گروه‌های مختلف و ذی‌ربط (مدیریت یکپارچه) و فقدان برنامه‌های مرمتی مناسب و سایر موارد از مهم‌ترین دلایل بروز چالش‌های اساسی منطقه است.

واژه‌های کلیدی: بازآفرینی، احیاء، حفاظت، توسعه اجتماعی، بافت تاریخی